

Nyelvművelés

Vénus(z), avagy az isteni étolaj titokzatos keringéséről

Rövid időre eltűnt boltjainkból az étolaj, mely – a régi, immár kopott címkes VÉNUS helyett – megifjodott VÉNUSZ-ként mosolyog ránk a polcokról.

Bolygórendszerünk legfényesebb tagja nem keringett elég feltűnően ahhoz, hogy helyesen írjuk a nevét? Esetleg a szerelem s szépség istennője népszerűségével érdemelte ki a helytelen írásmódot?

Hogy kíváncsiságom csillapítsam, fellapoztam a Helyesírási kézikönyvtár és A magyar helyesírás szabályai két egymásra épülő kiadását. Aki keres – olykor különös megoldást talál:

1. Vénusz (bolygó és istennő neve; latinosa: Venus); [A magyar helyesírás szabályai, Ak.K. Bp. 1984. 306]
2. Venus (istennő); Vénusz (bolygó); [Helyesírási kézikönyvtár, Ak.K. Bp. 1988. 652]

Az 1. esetben kézenfekvő a válasz: a gyártó cég – figyelmességéből vagy nyelvi tanácsadóra hallgatva – magyaritással tette tetszetősebbé-ízeesebbé a terméket (a VÉNUS-ból így lett: VÉNUSZ). A Helyesírási kézikönyvtár vizsgálva azonban másról van szó: úgy látszik, az ősi itáliai istennő nem kínálta elég csábosan a róla elnevezett portékát, s így a gyártók átpártoltak a biztos pályán keringő bolygó nevéhez.

Mivel „...csak néhány nagy történelmi vagy irodalmi múltú és rendszerint közismert nevet használunk hagyományos megmagyarosodott formájában” (A magyar helyesírás szabályai 85), ügyelnünk kell(ene) az egységes magyaros írásmódra. Hiszen a jó magyar konyha nap mint nap használatos nyersanyaga, az étolaj is bizonyítja, mennyire egészségtelen tápláléka nyelvünknek a latinosa forma. A két – idegen és magyar – változat ugyanis csupán a Helyesírási kézikönyvtár lapjain fér meg békésen egymás mellett: a gyakori használat következtében keveredik a kettő. Nyelvérzékünk magyaritani kezdi az idegen alakot, ékezzettel „fűszerezi” VÉNUS istennő első magánhangzóját. Miért nem veheti le márkanevünk a másikat, a szóvégi latin örökséget is?

Örvendetes és dicséretes, ha a gyártó cégek nyelvész szakemberrel ellenőriztetik termékeik, valamint üzemeik, boltjaik elnevezését. Olykor azonban nyelvészeinknek sem árt, ha óvatosabbak. Vigyázat, a visszásság rájuk is visszaiüthet!

Noll Katalin